

Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri ry
Kuninkaankatu 39
33200 Tampere
pirkanmaa@sl.fi

VASTAUS
16.3.2022

Sastamalan ympäristöyhdistys ry
sastamalan.yy@gmail.com

Vesiluonnon puolesta ry
njarit@yahoo.com
JTNatunen@mail.com

...

Vaasan hallinto-oikeudelle
vaasa.hao@oikeus.fi

**Asia: Vastaus sekä täydennys vastinepyyntöön (lähete 115/22) koskien Dragon Mining Oy:n selvityksiä liittyen valitukseen Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston päätöksestä 12.3.2020 nro 50/2020 (Dragon Mining Oy:n Vammalan rikastamon ympäristölupa ym., Sastamala).
dnrot: 00452/20/5105; 00517/20/5105; 00518/20/5105**

Seuraavassa esitämme joitakin huomioita vastauksena vastinepyyntöön liittyen Dragon Mining Oy:n ympäristölupaa koskevan valituksemme käsittelyn tueksi hallinto-oikeudelle toimittamista pöly- ja meluarvioista. Toteamme, että selvitykset eivät osoita valituksiemme vaatimuksia turhiksi: pölyarvio on monin osin puutteellinen ja meluarvio ei huomioi iskumaista maksimimelua, vaan häivyttää maksimimelun ylittämisen esittämällä pidemmän aikavälin keskiarvoja.

Pölyarvio

Työterveyslaitoksen pölyarviossa (LAUSUNTO TYHYG 2021 424737) ei ole tehty mittauksia pienhiukkasista, asbestimineraalit puuttuvat ja arvion asiantuntemus kyseisen kaivoksen mineraaleista ja alkuaineista vaikuttaakin puutteelliselta. Kaivoksien mineralisaatioista tunnetaan asbesteja ja tiukempiakin pölynormeja on asetettu. Alueella on ollut toistuvasti pölymyrskyjä, jotka vaarantavat naapurit. Mittauksien edustavuus vaikuttaa kyseenalaiselta, sillä pölyn alkuainemittaukset eivät vaikuta olevan yhteneväisiä malmin pitoisuuksien kanssa, vaikka esimerkiksi arseenista merkittävä osa päätty rikastusjätteisiin.

Pölyarvion keskeisin ongelma on ympäristöturvallisuusarvion puuttuminen. Tuloksista näkyy välittömästi PIMA-kynnysarvoon nähden korkea arseenipitoisuus. Mittauksista puuttuu useita alkuaineita, kuten rikki, cerium, mangaani, rauta sekä alumiini. Cerium ja muut harvinaiset maametallit ovat biologiseseti rikastuvia haitallisia aineita. Pölyävän jätteen liukoisuudet ovat keskeinen kysymys ympäristövaikutusten kannalta.

Olemme tehneet Pirkanmaan Elylle tietopyynnön koskien rikastamoalueen ympäristönseurantaa. Elyn kyseistä rikastamoaa koskevien diaaritietojen mukaan edelleen ainakin vuonna 2020 on tehty lukuisia pölyilmoituksia. Tämä on ollut kaivoksen ongelma vuosikausia, joka on ollut myös paikallislehdistä esillä. Pöly sisältää todennäköisesti asbestimineraaleja ja merkittävän määrän pienhiukkasia ja hiukkasia, jotka kulkeutuvat hengityselimiin. Patoturvallisuustarkastuksen raportti (Liite 2) kertoo alle 30 mikrometrin aineksista merkittävänä osana rikastusjätettä. Rikastushiekka-altaiden pölymyrskyissä kaikkien normien selvä ylittyminen on ilmeistä. Tästä aiheutuu merkittävää terveysvaaraa. Ilmeisesti pölymittauksia ei ole tehty tuulen alapuolelta pölymyrskyjen aikaan tai tuloksia on selvitetty puutteellisesti.

Meluselvitys

Dragon Mining Oy:n Sastamalan uuden murskaamon meluselvitys 2022 ei huomioi melun todellista luonnetta. Rikastamon melu on myös iskumaista kolinaa. Melumittauksissa iskumaisuus kuitataan 5dB korotuksella, mikä ei vastaa todellista kokemusta. Toiminnasta aiheutuu kohtuutonta maksimimelua läheiselle asutukselle. Ei ole kohtuullista, että vain päivisin aikavälillä 7–22 tai muut pidemmältä ajalta lasketut keskiarvot alittavat maksimiarvot. Maksimimelua tulisi verrata esimerkiksi tuntikeskiarvona moottoriratojen melunormiin, joka on 60 dB.

Kova pitkäkestoinen melu aiheuttaa terveyshaittoja. Katselmuksessa todettiin yhtiöllä olevan tavoitteena lisätä meluntorjuntaa erilaisin toimin, mutta nämä eivät näy selvityksessä. On todennäköistä, että myös sisämelun normit voivat ylittyä ja tämä olisi tullut myös luvassa selvittää. Sisämelun rajat ovat tuntikohtaisia, joten melua ei voi "laimentaa" koko työajalle.

Täydennys

Vuoden 2021 tarkkailutuloksissa, Liite 1, näkyy poikkeuksellisella tavalla kohonneita kuparin ja kobolttin pitoisuuksia, myös arseenissa on nousua. Pitoisuudet ovat erityisesti nousseet Kovero-ojan mittauspisteessä. Arseenipitoisuus on suhteellisen korkea prosessivedessä ja arseenin poistosta tai sen jätteistä ei vaikuta olevan selvitystä. Muutenkin tyypillisesti vesienkäsittelyprosesseissa syntyy emäksisiä lietteitä, joita pidetään vaarallisina jätteinä. Tämä voi tarkoittaa, että vesien koostumus on muuttunut seurauksena malmin laadun muutoksista erityisesti Jokivussa, mutta mahdollisesti myös Kaapelinkulman malmista johtuen.

Horvelo-järjestelyn vuoksi vesien pitäisi mennä kaivoskuiluun, mutta Horvelon ympäristössä oli ylivuoto Korvalammiin ainakin katselmuksen aikana ja saastuneet vedet valuivat Korvalamminojaan. Tästä pitäisi Elyn valvonta-asiakirjojen perusteella olla selvitys tarkkailussa, mutta emme havainneet selvitystä vuoden 2021 tarkkailuraporttien joukossa. On ilmeistä, että kaivoskuiluun pumpattavat vedet purkautuvat jostain ulos. Paikallisilla on havainto kaivosaukosta maastoon purkautuvasta vedestä, jota selvitetään.

Patoturvallisuustarkastusraportti, Liite 2, kertoo, että turvallisuusselvitys oli tehty 175 000 kuution vesimäärällä, yksi salaoja on tukkeutunut ja vesi on noussut padossa. Terveys- ja ympäristövaikutusten arviointi on siten päivitettävä vastaamaan todellisia vesimääriä. Täydennykset on vaadittu 31.12.2020 mennessä. Salaojakysymys liittyy siihen, mihin

suotovesiä päätyy, kuten katselmuksessa keskusteltiin. Patoraportista puuttuu tieto, mihin lupiin A-alueen kuivaläjitys ja korotukset perustuvat. Kun malminsyöttö on ollut yli 10 vuotta Elyn lausunto-suostumuksella 300 000 tonnia, niin tällä on ilmeisesti vaikutusta vesien määrään. Jopa yli 300 000 tonnia rikastetushiekkaa pumpataan vesilietteenä altaalle. Vuonna 2021 Ely on taas antanut hyväksynnän määrien ylitykselle, Liite 3. Yli 10 vuoden aikana syötemäärät ovat muuttuneet 200 000 tonnista jo 300 000 tonniin.

Keskeinen ongelma toiminnassa on, että Sastamalan rikastamon sulkemiseen ei ole varauduttu ja siihen liittyvät oleelliset selvitykset puuttuvat. Vaikutukset tulisivat perinteisellä sulkemisella mitä ilmeisimmin olemaan vesipuidedirektiivin ja kaivannaisjätedirektiivin normien vastaisia vielä hyvin kauan tulevaisuuteen. On huomattava, että Oriveden tapauksessa yhtiö esittää, että kun ympäristölupa oli rauennut tai velvoitetta ei ollut, niin vakuuksia ei voisi enää asettaa¹. Kaivoslaissa 2011 on 108§ perusteella nykyisellään vakuus, jossa huomioidaan muun lainsäädännön mukaisista vakuuksista puuttuvat vakuudet. Yhtiö on esittänyt, että se ehtii louhimaan malmin, ennen kuin valitukset on käsitelty, joten vakuuden pikainen asettaminen olisi tärkeää.

Sedimenttiraportti, Liite 4, osoittaa, että sedimentit ovat Ekojoessa jatkuvasti pahoin pilalla erityisesti nikkelin suhteen ylittäen jopa teollisuusalueen PIMA-ohjearvon 150 mg/kg.

Asiakirjassa Horvelon putkilinjan rakentamisesta, Liite 5, mainittiin myös viitasammakko. Viitasammakko on tiukasti suojeltu direktiivilaji. Kaivoksen melulla, pölyllä ja jätevesillä on vaikutusta sammakkoon ja pelkkä talvehtimisen suojelu ei ole riittävää.

Mahdollinen vastauksen lisätäydentäminen

Olemme tehneet Pirkanmaan Ely-keskukselle tietopyynnön koskien rikastamon alueen ympäristönseurantadokumentteja. Pyydämme mahdollisuutta täydentää vastaustamme seurantadokumentteihin perustuvilla, rikastamon ympäristövaikutuksia koskevilla huomioilla esimerkiksi 30.3.2022 mennessä, sillä emme ole vielä saaneet kaikkia pyydettyjä dokumentteja.

Liitteet

Liite 1 Tutkimusraportti_DRAGONVA_2021_FINAL

Liite 2 Vammalan rikastushiekka-alueen patojen 5-vuotis määräaikaistarkastus 9.9...

Liite 3 LausuntoMalmimaara2021

Liite 4 Tutkimusraportti_Dragonvam_2021_uusintanaytteenotto sedimentti Ekojoki

Liite 5 Dragon Mining Oy_suunnitelma ja aikataulu kiertovesipumppaamo horvelo putkitus

¹ <https://ylupa.avi.fi/fi-FI/asia/1732054> Täydennys 2 Dokumentti, Täydennys sulkemissuunnitelmaan 29012021, Kohta 1) Vakuusesitys perustuen kaivoksen sulkemiskustannuksiin ja Täydennys 1 Dokumentti Täydennys sulkemissuunnitelmaan 30062020

Allekirjoitukset

Pirkanmaalla 16.3.2022

Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri ry

Antti Virnes
puheenjohtaja

Anne Hirvonen
aluesihtööri

Sastamalan ympäristöyhdistys ry

Matti Nummelin
varapuheenjohtaja

Pauliina Salminen
sihtööri

Vesiluonnon puolesta ry

Jari Natunen
puheenjohtaja